

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye**

Iskolai forduló

II. kategória 7-8. osztály

---

tanuló neve

---

tanuló iskolája

---

felkészítő tanár neve

Fogalmazás pontszáma: _____

Feladatlap pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

Feladatlapot összeállította:
Kapás Zoltánné szaktanácsadó
Kulcsár Marianna szaktanácsadó

1. Kipottyant egy magánhangzó

Arany János nyelvgyötrő mondókájából kihullottak az „ö” betűk. Reméljük, nem jelent számodra nehézséget megtalálni a magánhangzók helyét. Segítségképpen a szóhatárokat / jellel jelöltük. Írd le helyesen a mondatot!

T / T R K / T / G R G T / D G N Y Z / R K S / R M K / K Z T T

____/8 pont

2. Névbújtatás

Leld meg az alábbi mondatba rejtőzött hat személyt! Egy nevet általában pápák viselnek.

A KÁBELGYÁRTÓL KÖRSÉTÁT TÉVE EREDETI BORPINCE TALÁLHATÓ.

A meglelt nevek:

____/6 pont

3. Beszédes vezetécknevek

Kíváncsiak vagyunk, ismeritek-e az elavulóban (kihalófélben) levő mesterségeket. A betűjelet írd a név mellé!

A párosítandó mesterségek:

- a) hóhérsegéd, b) a nagyúr kocsija előtt lovagló kísérő, c) a bútor textilszövettel való behúzást végző szakember, d) disznóölést végző ember, e) hóhér, f) a pásztor munkáját segítő legény, g) disznópásztor, h) nemesfémből dísz tárgyakat készítő kézműves, i) börtönőr

Ha az alábbi nevek viselője a nevében kifejezett szakmát űznél, akkor mit készítené, mit csinálna:

Kárpitos – _____

Ötvös – _____

Poroszló – _____

Bakó – _____

Böllér – _____

Pribék – _____

Kanász – _____

Fullajtár – _____

Bojtár – _____

____/9 pont

4. Szólások

Párosítsd az alábbi szólásokat a jelentésükkel! Írd be a táblázatba a helyes választ!

1. nem fér a fejébe	a) önfejű
2. láb alatt van	b) nagyképű
3. bal lábbal kelt fel	c) nem érti
4. fennhordja az orrát	d) útban van
5. a maga feje után megy	e) rosszkedvű

1.	2.	3.	4.	5.

____/5 pont

5. Kérdésben a felelet

Az alábbi kérdő mondatok tartalmazzák a választ is. Húzd alá őket! Be is karikázhatod.
pl. Milyen nemzetiségű a cigarette tatárca tulajdonosa?

1. Mi van az irgalmasnővér kötényében?
2. Mi csinál a kutya, amikor a dugattyú jár?
3. Mit csinál a gégetükrözés?
4. Mi található a kinti büfészekrény tetején?
5. Ki az olajoskanna tulajdonosa?
6. Mi lóg a napiparancsot ordító káplárnak a szájában?
7. Mi a kedvelt edénye a bölcsészettudományok doktorának?
8. Milyen fa duruzsol a takács kandallójában?
9. Ki visel harcsabajuszt?
10. Ki a spanyolgallér viselője?
11. Mi kergette ide a boszorkányt?
12. Mi történik a hússal, míg a szakács csücsül?

____/12 pont

6. Beteg mondatok

Néhány „beteg” mondatot adunk közre: feladatod, hogy gyógyítsd meg őket nyavalyáiktól, nyelvhelyességi hibáiktól! Írd le helyesen a mondatokat!

a) Amikor édesapámat baleset érte, én egy meg fél éves voltam.

---

b) Tegnap ünnepélyes keretek között nyitották meg a tíz Franciaországban élő művész tárlatát a helyi galériában.

---

c) A mérkőzésen nekünk voltak sokkal több helyzeteink, de Fortuna nem társult hozzánk – nyilatkozta a vendégcsapat edzője.

---

d) A döntő mérkőzésre vasárnap délután 15 órakor kerül sor.

---

e) Szombaton biciklizni szerettem volna, de azonban elromlott a kerékpárom.

---

f) A tettesek szégyenükben lehajtották fejeiket.

____/6 pont

7. Kép, kép, kép

Az alábbi szavak hiányzó elemeit beírva mindig olyan szót kapunk, amelyben a KÉP szó szerepel – a szó elején, közepén vagy a végén.

____/10 pont

1) KÉP__ (kiállító helyiség) = _____

2) __ KÉP__ (szakmája van) = _____

3) KÉP____ (fantázia) = _____

4) __ KÉP__ (öntelt) = _____

5) __KÉP (tájékozódunk vele) = _____

6) __KÉP (fotó) = _____

7) __KÉP__ (csinos, megnyerő arcú) = _____

8) KÉP__ (küldött) = _____

9) __KÉP__ (működő) = _____

10) KÉP.__ (levelezésre használjuk) = _____

8. Kitalálósdi

Miről szól a történet? Találd ki, mely szólások vagy közmondások gyökereihez nyúlnak vissza! Fejtsd meg a szólást vagy a közmondást, és magyarázd meg a jelentését.

a) Egy vándor hidegtől megdermedt kígyót talált az úton. Ruhájába tette, hogy teste melegével életre keltse. A kígyó azonban megmarta a vándort, így az holtan esett össze. Innen származik az a mondás, hogy _____

Jelentése: _____

b) A falu ura, hogy a malma ingyen vízerővel működjék, új medret ásatott a pataknak, mely ezentúl a saját portája felé folyt. Erre az emberre azt mondják, hogy _____

Jelentése: _____

c) A leánynézőbe jött legénynek ha cifraszűrét kiakasztották a házon kívülre, a legény már tudta: ebben a házban nem látják szívesen, ide nem jöhet vissza lánykérés céljából. Ezért azt mondták a legényre, hogy _____

Jelentése: _____

d) Egy szerzetes képeket festett a templom falára, és az ördögöt rendkívül csúf alakban ábrázolta. Ekkor megjelent neki az ördög, és felszólította, hogy ne fesse őt olyan rútnak. Mivel a szerzetes nem engedelmeskedett, az ördög kirántotta a festőállványt alóla, hogy lezuhanjon. Azóta mondjuk, hogy _____

Jelentése: _____

_____/8 pont

9. A sport világa

A sport, a sportolás, a sporttal kapcsolatos kifejezések betöltik mindennapjainkat. Sok esetben nem a köznyelv elfogadott kifejezéseit halljuk, használjuk. Te hogyan mondanád az alábbi szavakat „anyanyelvül”?

1. pentatlon – _____

6. tribün – _____

2. center – _____

7. sprint – _____

3. taccsbíró – _____

8. passz – _____

4. start – _____

9. asszó – _____

5. tréning – _____

10. bekk – _____

_____/10 pont

10. Mondatalkotás

Alkoss mondatokat úgy, hogy a mondat szavai ugyanazzal a magánhangzóval vagy mássalhangzóval kezdődjenek. Az ábécé szerint kell haladnod. Egy mondat legalább 4 szóból álljon. Attól több lehet. Mi elkezdjük. pl. Andi alkalmanként almát ad Annának. (A névelő nem számít szónak.)

á: _____

b: _____

c: _____

cs: _____

_____/16 pont

11. Találd ki a történetet!

Senkinek sem repül a szájába a sült galamb. Arra az emberre mondjuk, aki különösebb munka, erőfeszítés nélkül szeretne eredményt elérni. Nem tesz semmit, mégis elvárja, hogy teljesüljenek a kitűzött vágyai, céljai. Tétlenül, munka nélkül az ember nem érheti el a célját - küzdelem nélkül az ember nem boldogul az életben. Készítsd el ehhez a közmondáshoz a történetet maximum egy oldalban! Írj egy történetet, ami ennek a közmondásnak a jelentését fejezi ki! írásodnak!

_____/10 pont

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye
Iskolai forduló
II. kategória 7-8. osztály
Javítókulcs**

1. Kipottyant egy magánhangzó

Öt török öt görögöt dögönyöz örökös örömök között.

Minden helyesen leírt szó 1 pont.

Összesen: 8 pont

2. Névbújtatás

Ábel, Örs, Ede, Tibor, Ince, Eta

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen: 6 pont

3. Beszédes vezetécknevek

kárpitos –**c**; poroszló – **i**; böllér – **d**; kanász – **g**; bojtár –**f**; ötvös –**h**; bakó – **e**; pribék –**a**;
fullajtár – **b**;

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen: 9 pont

4. Szólások

1.	2.	3.	4.	5.
c	d	e	b	a

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen: 5 pont

5. Kérdésben a felelet

1. **alma**, 2. **ugat**, 3. **éget**, 4. **fészek** (esetleg **tej**), 5. **Lajos, Anna vagy Lajos Anna**, 6. **pipa**,
7. **csésze**, 8. **akác**, 9. **Csaba**, 10. **Olga**, 11. **orkán**, 12. **sül**

Minden helyes válasz 1 pont. Ha több jó megoldást is beír, akkor plusz pont jár, de azt +
pontként kell feltüntetni. (maximum +3)

Összesen: 12 pont

6. Beteg mondatok

- a) Amikor édesapámat baleset érte, én másfél éves voltam.
- b) Tegnap ünnepélyes keretek között nyitották meg a Franciaországban élő tíz művész tárlatát a helyi galériában.
- c) A mérkőzésen nekünk volt sokkal több helyzetünk, de Fortuna nem társult hozzánk – nyilatkozta a vendégcsapat edzője.

d) A döntő mérkőzésre vasárnap 15 órakor kerül sor. /A döntő mérkőzésre vasárnap délután 3 órakor kerül sor.

e) Szombaton biciklizni szerettem volna, de elromlott a kerékpárom. / Szombaton biciklizni szerettem volna, azonban elromlott a kerékpárom.

f) A tettesek szégyenükben lehajtották fejüket.

Minden helyesen kijavított mondat 1 pont. Helyesírást nem pontozzuk. Aki leírja mind a két megoldást, + pontot kap. maximum + 2 pont

Összesen: 6 pont

7. Kép, kép, kép

1) képtár, 2) szakképzett, 3) képzelet, 4) nagyképű (beképzelt), 5) térkép, 6) fénykép,

7) jóképű, 8) képviselő, 9) üzemképes, 10) képeslap

Minden jó megoldás 1 pont.

Összesen: 10 pont

8. Kitalálósdi

a) Kígyót melenget a keblén Jelentése: Jótettét nem hálálják meg, rossz, arra méltatlan embernek ad segítséget.

b) Saját malmára hajtja a vizet Jelentése: Úgy rendezi a dolgokat, hogy abból csak neki legyen haszna.

c) Kítették a szűrét Jelentése: Elküldték, kidobták, kiutasították.

d) Nem jó az ördögöt a falra festeni Jelentése: Nem szabad kibeszélni a rosszat, nem szabad rosszat jósolni, mert még megvalósulhat.

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen: 8 pont

9. A sport világa

1. öttusa, 2. csatár, 3. partjelző, vonalbíró, 4. rajt, 5. edzés, 6. lelátó, 7. vágta, 8. leadás, átadás, 9. menet, játszma, csörte 10. hátvéd

Minden jó megoldás 1 pont

Összesen: 10 pont

10. Mondatalkotás

pl. Ági az állomáson ábrándozva ácsorog. Borika barátnőjével betér a boltba. Cecília cirmos cicát cirógat. Csilla csendesén csokoládét csomagol.

Minden szabálynak megfelelő mondat elfogadható. Lehet humoros is, csak a magyar nyelv követelményeinek megfelelő legyen. Négynél kevesebb szót tartalmazó mondatot nem fogadhatunk el, hiszen az nem felel meg a szabálynak. A névelő nem számít szóznak.

Szavanként 1 pont, de a maximum pontszámnál nem adható több.

Összesen: 16 pont

11. Találd ki a történetet!

Senkinek sem repül a szájába a sült galamb.

A fogalmazásban azt figyeljük meg, hogy a történetet milyen ötletesen írta meg a megadott szóláshoz. Mennyire ügyelt a tartalmi igényességre, kifejtettségre, a mondszerkesztésre, választékos, a témához illő stílusra, a szókinccsgazdagságra. Arra, hogy valóban a szolás jelentése-e az adott történet mondanivalója. Cím szerepel-e, s a történet tagolása jól nyomon követhető-e. Helyesírási hibáért és az írás külalakjáért nem vonunk le pontot.

címadás 1 pont

ötletesség 2 pont

tartalmi igényesség, kifejtettség 2 pont

témához illő stílus, mondszerkesztés 2 pont

a szókinccsgazdagsága 2 pont

tagolás 1 pont

Összesen: 10 pont

Elérhető pontszám: Feladatlap 90 pont (+5 pont) Fogalmazás 10 pont

Összesen: 100 pont

A plusz pontoknak akkor lesz jelentősége, ha azonos pontszámot értek el a versenyzők. A feladatlapban a találékonyságot jelentik. A sorrendben előrébb kerül az, akinek több pluszpontja van.